

NACISTIČNA OKUPACIJA 1941—1945

TRŽIŠKI ZBORNIK

Gasilci, protiletalska obramba

Nacisti so militarizirali gasilce po svoji podobi. Po okupaciji so z vsemi drugimi društvi razpustili tudi gasilska.

Konec julija 1941 je govornik na apelu gasilcev v Tržiču poudaril, da so gasilci podrejeni županu, da so »požarna policija« in občinska izvršna sila za vse naravne nesreče. Odlikovali naj bi jih »strumna disciplina, tovarištvo in smisel za žrtvovanje«.

Gasilske enote so organizirali tudi po tovarnah — predvsem v BPT. Gasilcem so preskrbeli nove uniforme in nekaj opreme, tako v Tržiču leta 1942 nov avto in leta 1943 brizgalno.

S prevoznim sredstvom so tržiški gasilci obogatili svoj vozni park tik pred koncem vojne. Ko so se Nemci s svojimi zavezniki prve dni maja 1945 umikali skozi Tržič, je ob cesti obtičal poltovorni avto, ki ga je Tone Dornik s pomočjo otrok potegnil v Slugovo šupo.

Namesto Janeza Sušnika so za poveljnika gasilcev imenovali Toneta Dornika. Gasilcev je bilo med vojno več, kot pred njo. Ugodnost za gasilce je bila ta, da jim ni bilo treba vaditi v vermanšaftu. Gasilske enote so nato razredčili odhodi v partizane, nekaj članov pa je bilo izseljenih in zaprtih. Tudi večino gasilskih uniform so dobili v roke partizani.

Tako poleti kot pozimi so imeli gasilci redne vaje. V Tržiču so tudi stražili posamezne objekte.

Požarov, ki so jih zanetili bodisi Nemci in belogardisti, bodisi partizani, gasilec ne prvi ne drugi niso pustili gasiti.

Večja akcija gasilcev v Tržiču je bil pregled mesta leta 1943, da bi odstranili možne vzroke za požar.

Maja 1943 so gasilce organizirali v skladu s potrebami protiletalske obrambe. Tako so v IV. odsek radovljiškega okrožja spadali iz Tržiča gasilci v mestu in v BPT, v Kovorju, Sv. Ani in Sv. Katarini.

Protiletalski obrambi so posvetili več pozornosti predvsem po kapitulaciji Italije. Septembra 1943 so dobavljali papir za zatemnitev. Po načrtih so v Tržiču rabili 10.000—12.000 m² papirja, v BPT pa še 5.000—6.000 m². Vsak vodja KV je bil v svojem okrožju določen za »zračnoobrambnega nadzornika«. Nadzoroval naj bi ljudi, da bi upoštevali navodila o zatemnjevanju.

V načrtu so imeli tudi 10.000 vreč s peskom za gašenje. Predvidevali so prostore za pomožno bolnišnico, načrtovali so zaklonišča in utrjevanje kleti. V začetku januarja 1945 je občina Tržič prosila za nakazilo za nakup 10 m³ lesa. Namepravali so izdelati 100 krst, da bi bili povsem pripravljeni za zračni napad.

Organizirali so predavanja o protiletalski zaščiti. V celicah in blokkih ter v tovarnah so organizirali posebne obrambne skupine, ki so jih sestavljali opazovalec, poročevalec in nekaj gasilcev s pomočniki.

Ob vsakem alarmu se je nekaj gasilcev z vozili odpeljalo v različne smeri, npr. do Debenčeve apnenice ali na Cimper. Tam so čakali konec alarma. Ostali so šli peš na naprej določena mesta.

Že oktobra 1942. leta so nad Tržičem sestrelili balon angleškega izvora. Prvi zračni alarm pa so v Tržiču imeli v začetku oktobra leta 1943. Poslej so zavezniška letala, za katera so ljudje govorili, da so Titova, večkrat letela prek Tržiča. Ljudje v teh krajih so slišali odmeve eksplozij v Celovcu, jek spopada v zraku nad Karavankami v začetku leta 1944 itd. Letalski alarmi so bili pogosti. Konec decembra 1944 so padle prve bombe tudi na Tržič. Eno iz skupine letal je bilo verjetno poškodovano in je spustilo verižne bombe na Kokovnico nad Hofnarco.

Tržičani pravil o obnašanju med alarmom niso posebno resno jemali. Ob prvem alarmu so stali po cestah in gledali, kje so letala. Konec leta 1944 so imeli v Tržiču poskusni alarm. Ugotovili so, da v Tržiču z alarmiranjem zamujajo tudi do pol ure za Jesenicami ali Kranjem, da pošta alarmov ne predaja naprej, da predvsem v nekaterih podjetjih ne zatemnjujejo. Aprila 1944 so se pritoževali, da ljudje ob alarmih stojijo na cestah in da tisti, ki so bili zadolženi za opazovalce, sploh ne pridejo na svoja mesta. Zato so jim zagrozili s kaznijo 150 reichsmark. Šele prve bombe, ki so padle na Tržič, so spremenile mnenje ljudi, da zavezniki ne bodo bombardirali nekdanjega jugoslovanskega ozemlja. Strah pred bombami je bil velik posebej po bombardiranju Jesenic leta 1945.

O razkoraku med brežibno izvedeno organizacijo protiletalske obrambe na papirju in resničnim stanjem govori nepodpisano pismo, ki so ga oblastem poslali delavci Peka sredi marca 1945. Pritoževali so se, da je tovarna brez zaklonišča, da ob alarmu delavce zaklenejo v tovarno in da nihče ne sme ven. Bombe pa so padale tudi že blizu tovarne.

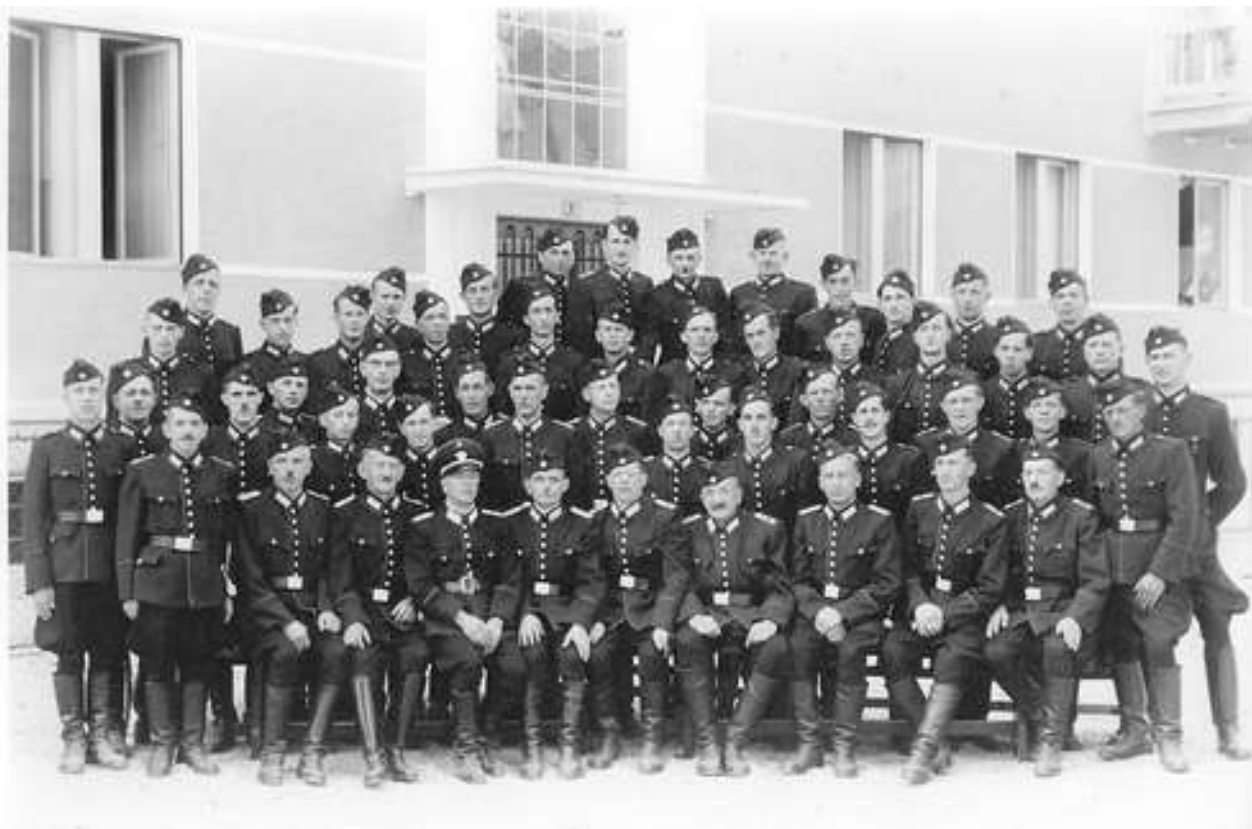
Ob detonacijah letalskih bomb so v teh krajih slišali tudi eksplozije na železniških progah in odmeve bojov v okolici.

V občinah so morali že v prvem letu vojne določiti stavbe, v katere bi se po potrebi lahko naselila vojska. Leta 1943 so Nemci iskali tudi večje prazne prostore, v katere bi namestili predvsem oborožitveno industrijo iz bombardiranih ozemelj Nemčije.

Poleti 1944. leta so začeli pripravljati mesto na obrambo. Konec julija so posekali drevje okoli Dekliškega doma, ga nato obdali z žico in utrdili z bunkerjem. Septembra 1944 so začeli graditi bunkerje okoli meščanske šole. Stavbo so ogradili z žico. Bunker so zgradili tudi na občini. Leta 1945 so za potrebe obrambe

zaplenili grad. Mesto so utrjevali prav do zadnjih dni vojne.

Oktober 1944 so začeli graditi veliko zaklonišče. Začeli so na vrtu med hišama na Ljubeljski cesti, izhod pa je bil pri šoli. Tržičani so se takrat spraševali, ali Nemci res še verjamejo, da lahko zmagajo.

ČLANI PGD TRŽIČ 1941 – 45

VAJA OPERATIVNE ENOTE 1941 – 45 NA PROSTORU TOVARNE PEKO

VAJA OPERATIVNE ENOTE 1941 – 45 Z MAGIRUS BRIZGALNO

VAJA OPERATIVNE ENOTE 1941 – 45 Z MAGIRUS 18m RAZTEGLJIVO LESTVO

VAJA OPERATIVNE ENOTE 1941 – 45 Z MAGIRUS 18m RAZTEGLJIVO LESTVO

VAJA OPERATIVNE ENOTE 1941 – 45 Z MAGIRUS 18m RAZTEGLJIVO LESTVO